

ถอดสลักรูขุมศึกษา

นำพาพัฒนาสังคม บริบทไทย ๔.๐

วิจารณ์ พานิช

บรรยายพิเศษในการสัมมนาเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mini-UKM) วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ข้อจำกัด

- ไม่ใช่ “ผู้รู้” ทางการศึกษา / อุดมศึกษา
- ตีความจากการอ่านหนังสือ อาจมีอคติ
- ไม่ได้ปฏิบัติ
- ความรู้ความเข้าใจจึงจำกัด
- ฟังรับฟังอย่างมีวิจารณญาณ ตามกาลามสูตร

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

ประเด็นนำเสนอ

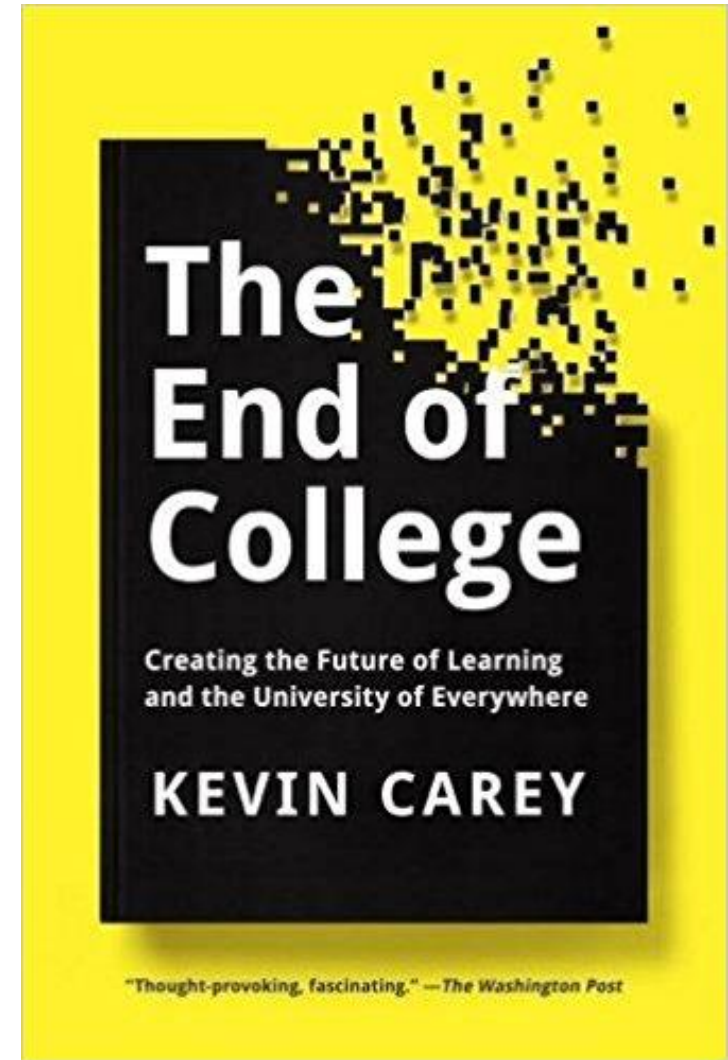
- ★ • มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

ต้นยุคมหาวิทยาลัย

เพราะ

แพง ก่อหนี้สิน
ประสิทธิผลต่ำ
ประสิทธิภาพต่ำ
มีวิธีอื่นดีกว่า

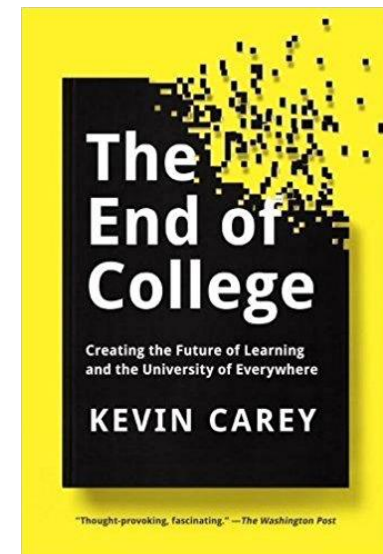
<https://www.gotoknow.org/posts/636373>

2015

มิจฉาทิฐิของมหาฯ อเมริกัน

- แข่งกันสร้างความเด่น และความรวย
- สิ่งไร้สาระ เช่น อาคาร โรงยิม สนามกีฬา ทีมฟุตบอลล์
- ไม่ใช่สร้างคุณภาพบัณฑิต
- ค่าเล่าเรียนแพงขึ้น แต่คุณภาพด้อยลง

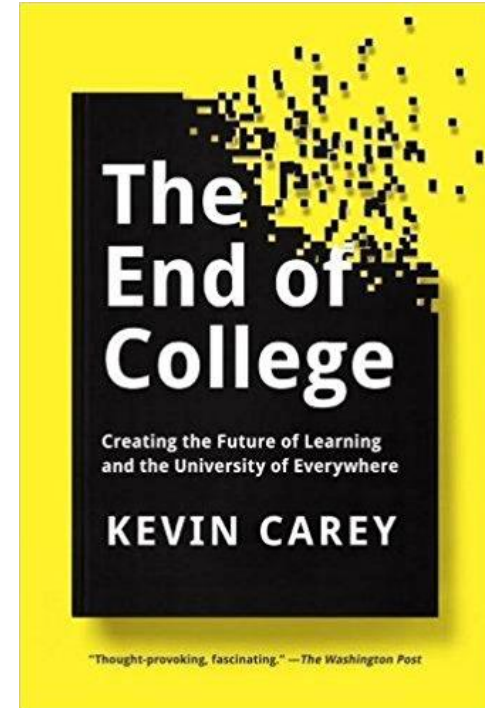

สถาบันอุดมศึกษา ๒ ยุค

- ยุคความรู้กระจุก

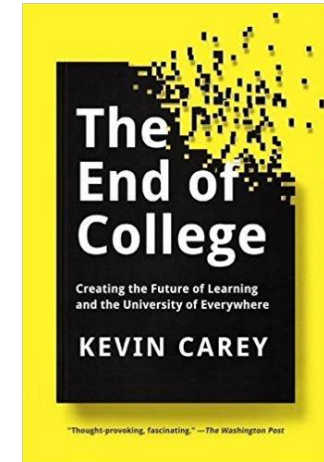
- ค.ศ. 1088 U of Bologna นศ. รวมตัวกันจ้าง อจ.
- ค.ศ. 1150 U of Paris อจ. เป็นใหญ่
- 15th Century : พิมพ์หนังสือ

- ยุคความรู้กระจาย - 21st Century : Digital learning environment
ความรู้ปฏิบัติ / ปัญญาปฏิบัติ (phronesis) อยู่ในสถานประกอบการ

มหาวิทยาลัยแห่งอนาคต

- อยู่บน digital platform คืบ
- ยืดหยุ่น สอนองความต้องการรายคน
- ไม่ปฏิเสธผู้เรียน
- อยู่ในชุมชนเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลาย
- สร้างหลักฐาน (บัตรรับรอง) ที่ดีกว่าปริญญาบัตร
- ไม่แพง (หรือฟรี)

ทางรอดของมหาฯ

Mindset
& Culture
Change

แนวโน้มโลก

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- ★ • สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- สรุป

หลุมพรางทั้งสอง ... P & P

- Paradigm คิด
- Platform ทำ

หยุดอุดมศึกษาไทยไว้ในศตวรรษที่ ๒๐ และ ๑๙

ไม่ใช่อุดมศึกษาแห่งศตวรรษที่ ๒๑

หลุมพรางทั้งสอง ... P & P

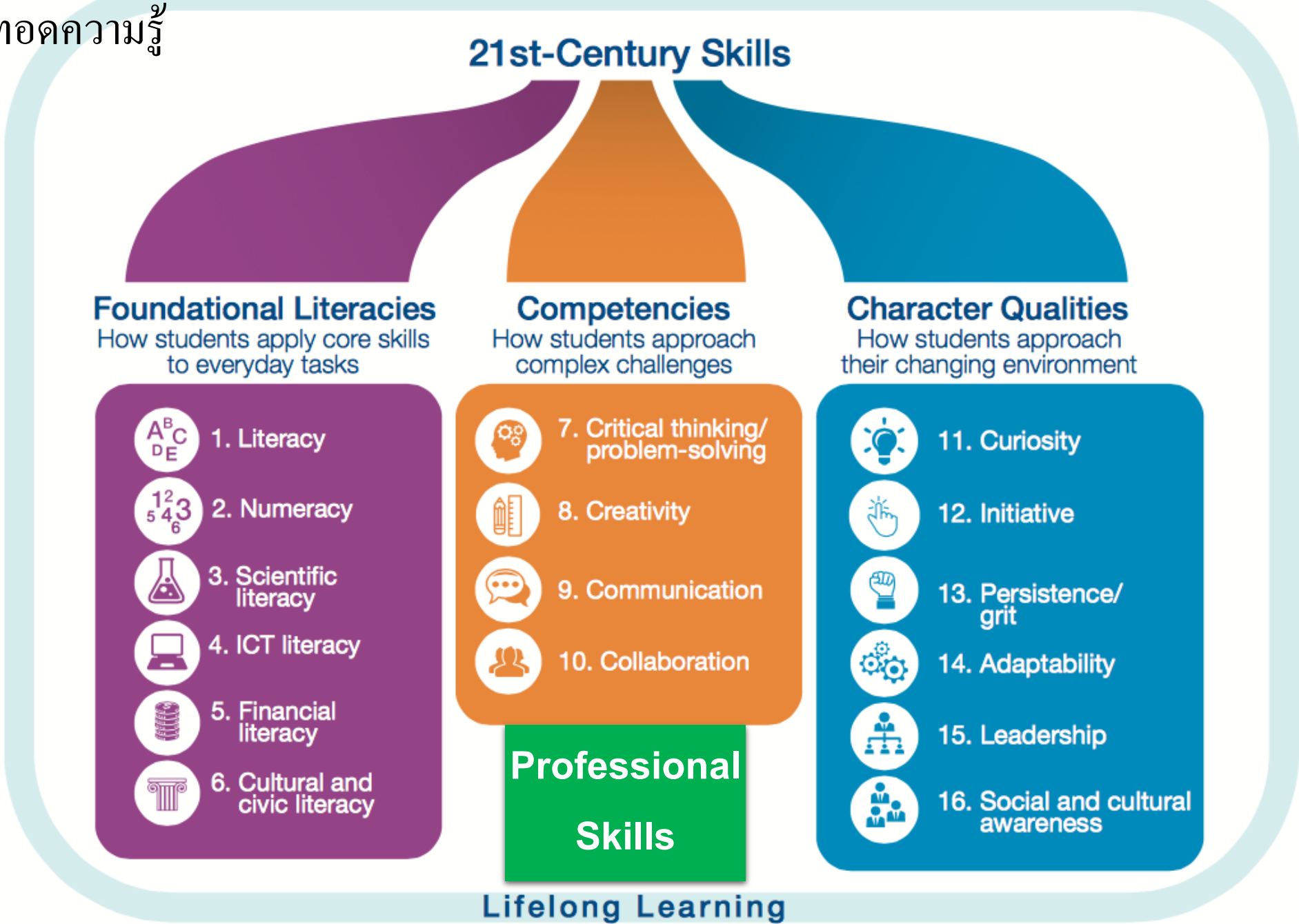
- Paradigm คิด
- Platform ทำ

ทำให้อุดมศึกษาไม่สอดคล้องกับโลกที่เป็นจริง
(irrelevant)

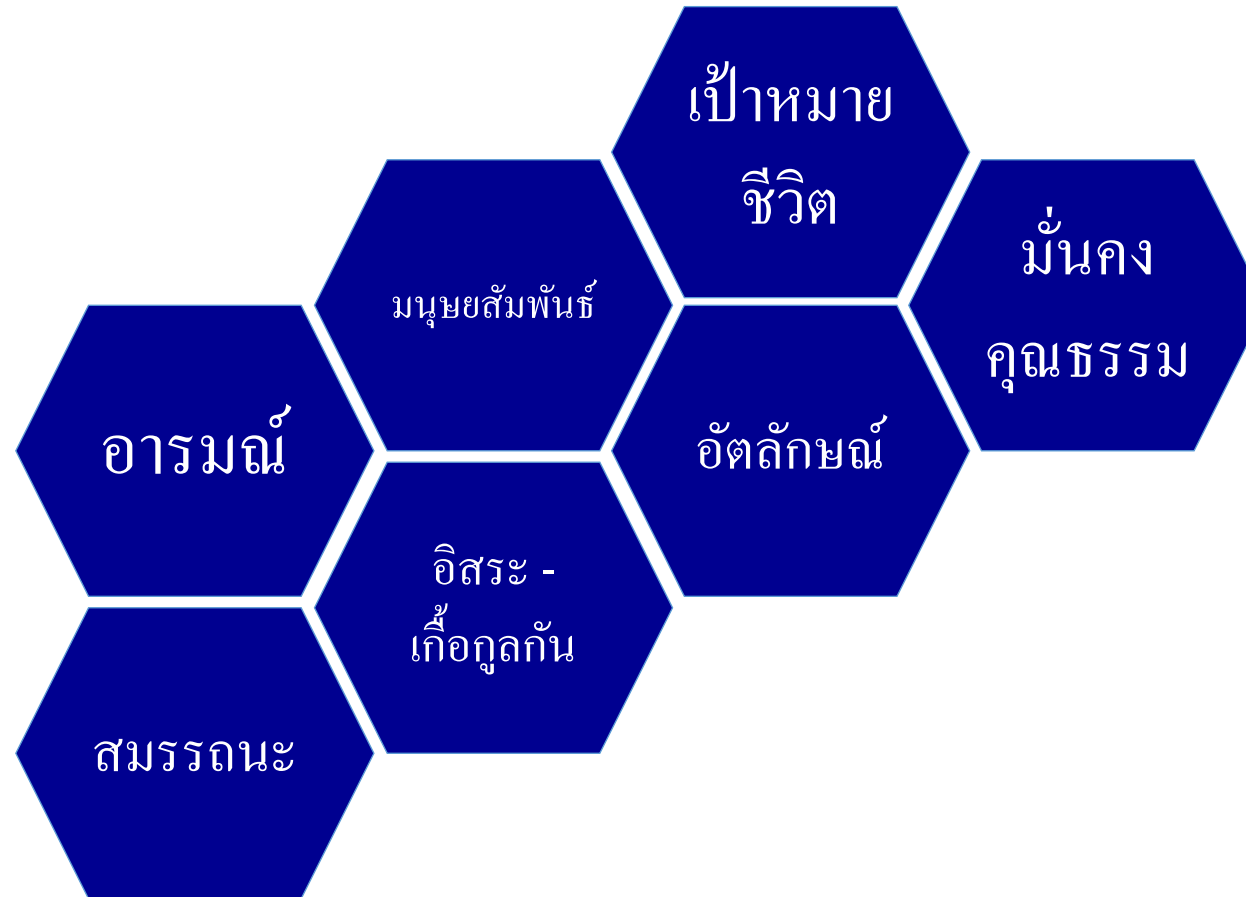
ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม
- ★ • สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

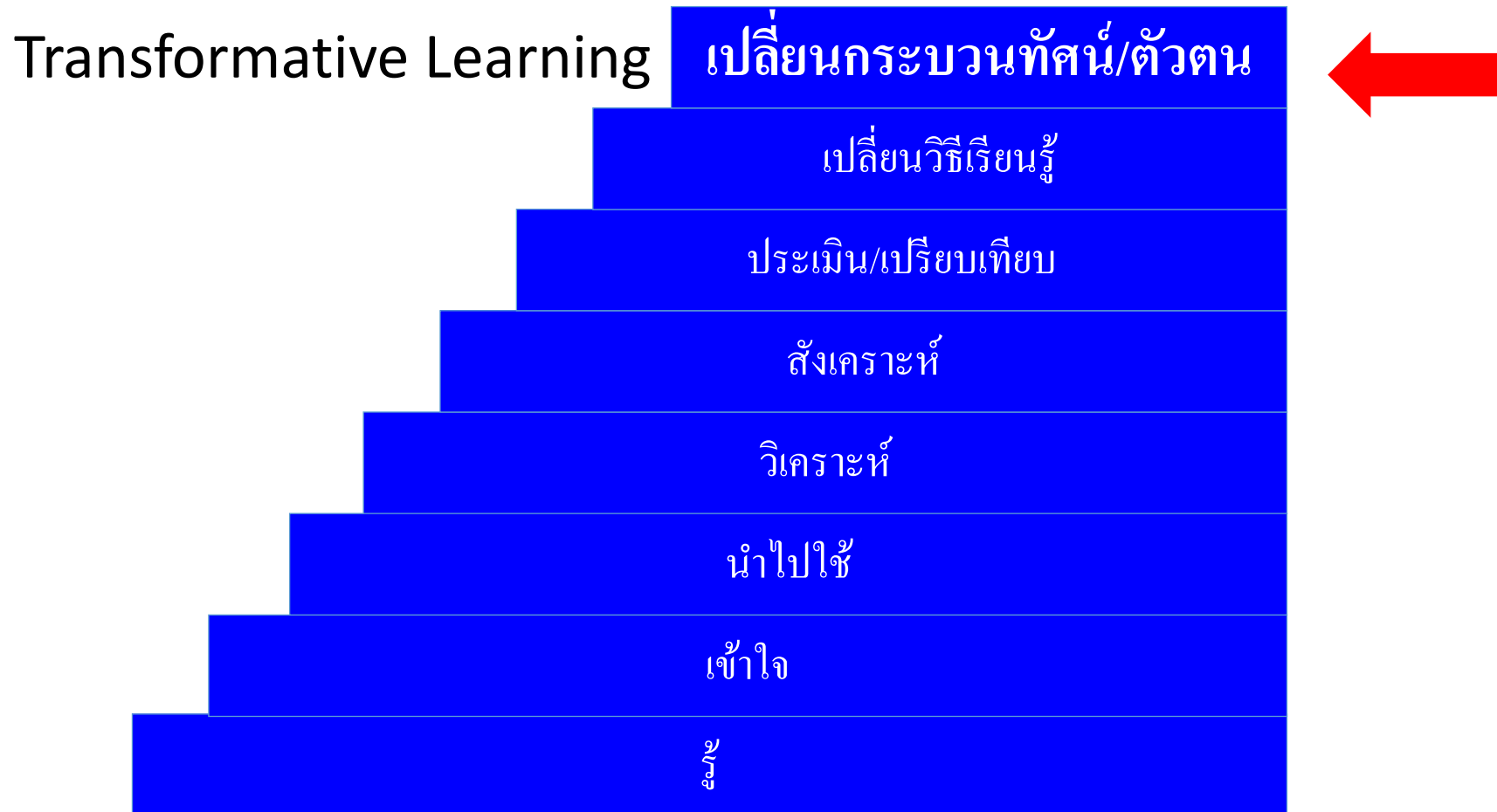
สอนแบบถ่ายทอดความรู้
ไม่มีทางบรรลุ

พัฒนาตัวตน ๗ ด้าน ของ Chickering

การเรียนรู้ ๘ ระดับ

Modified Bloom's Taxonomy of Learning

เรียนให้บรรลุ

- Transformative Learning

Informative -> Formative -> Transformative

Leadership / Change Agent

- Mastery Learning

- Learning Skills

Learn, Unlearn, Relearn

- มนุษย์ระดับ ๖

Moral Development of Lawrence Kohlberg

บันได ๖ ขั้นของการพัฒนาคุณธรรม

- ขั้นที่ ๑ ปฏิบัติเพราะความกลัว ไม่อยากเดือดร้อน
- ขั้นที่ ๒ ปฏิบัติเพราะอยากได้รางวัล
- ขั้นที่ ๓ ปฏิบัติเพราะอยากเอาใจคนบางคน
- ขั้นที่ ๔ ปฏิบัติเพราะต้องปฏิบัติตามกฎ
- ขั้นที่ ๕ ปฏิบัติเพราะต้องการให้ตนดูดี ให้ได้ชื่อว่าเป็นคนดี ให้ได้ชื่อว่ามีน้ำใจ
- ขั้นที่ ๖ ปฏิบัติตามหลักการ หรืออุดมการณ์ของตน ไม่ต้องการให้มีคนยกย่องชมเชยหรือให้รางวัล

Lawrence Kohlberg's stages of moral development

เป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้

ศตวรรษที่

20

- คิดตามแบบแผน
- มีความรู้ตามที่ได้รับถ่ายทอด
- รู้วิชา สอบได้คะแนนดีตามหลักสูตร
- Informative learning

21

- มีความคิดของตนเอง
- มีความรู้ตามที่ตนปฏิบัติและสะท้อนคิด
- มีทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑
- Transformative learning

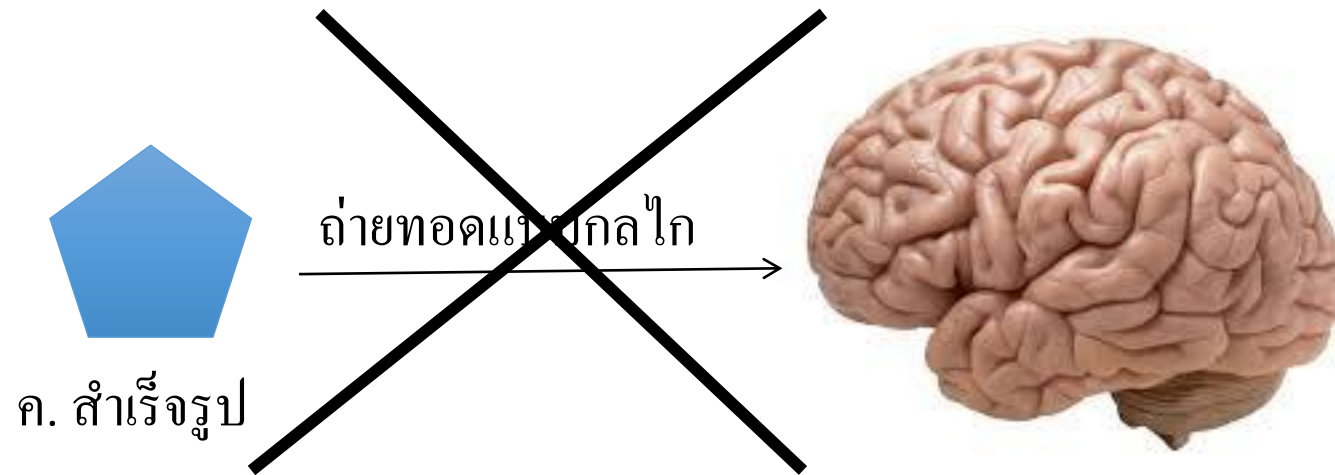
การเรียนรู้

- การเรียนรู้เป็นผลของการกระทำและการคิดของนักเรียน
- เกิดจากการกระทำและการคิดของนักเรียนเองเท่านั้น
- ครูช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยเข้าไปจัดการสิ่งที่นักเรียนทำ (ปฏิบัติ และคิด) เพื่อการเรียนรู้

Herbert A. Simon

การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากการถ่ายทอดความรู้สำเร็จรูป

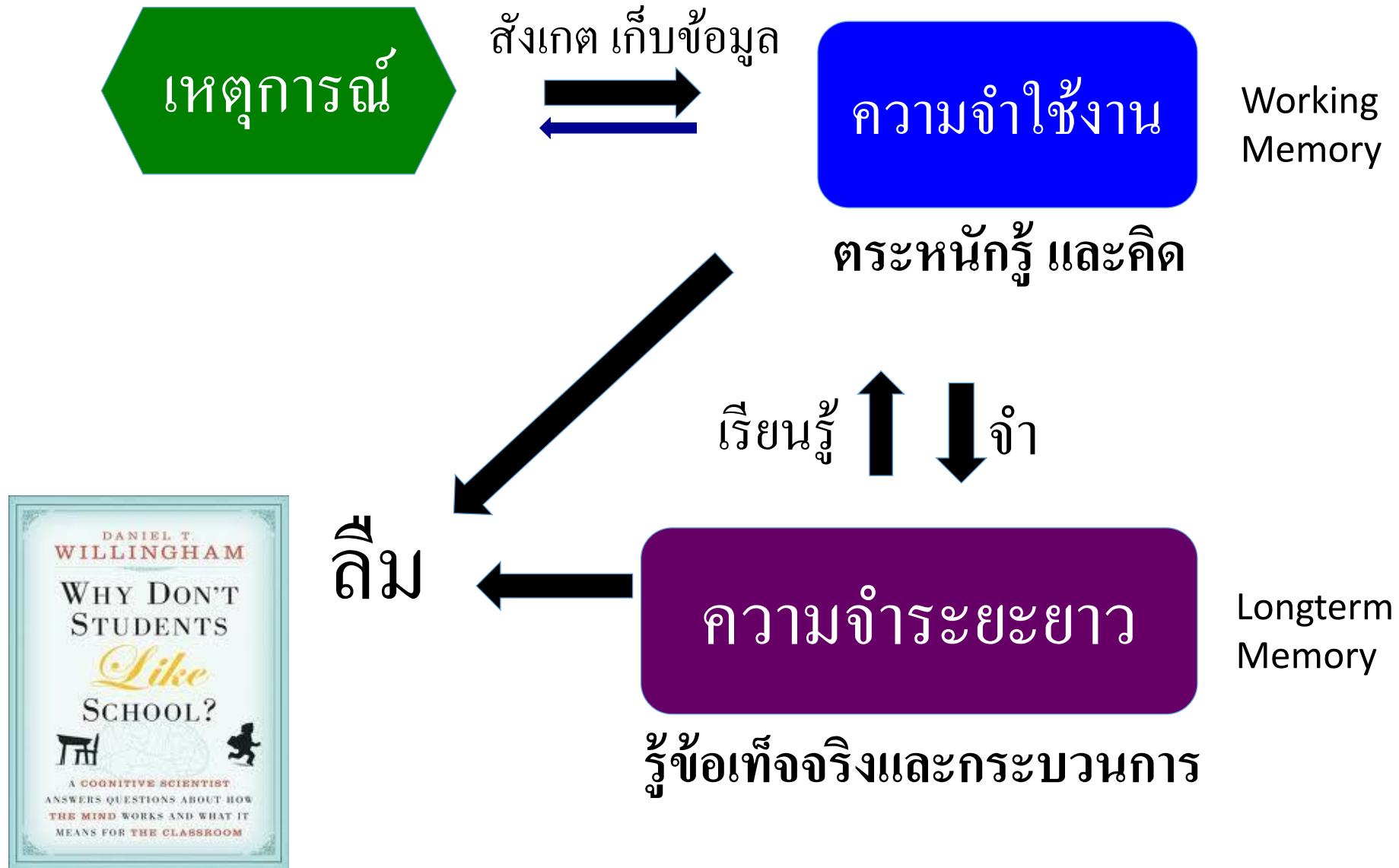

หลัก Cognitive Science **งอกงามขึ้นเอง**
ภายในตน
จากการทำและคิด
ของตน

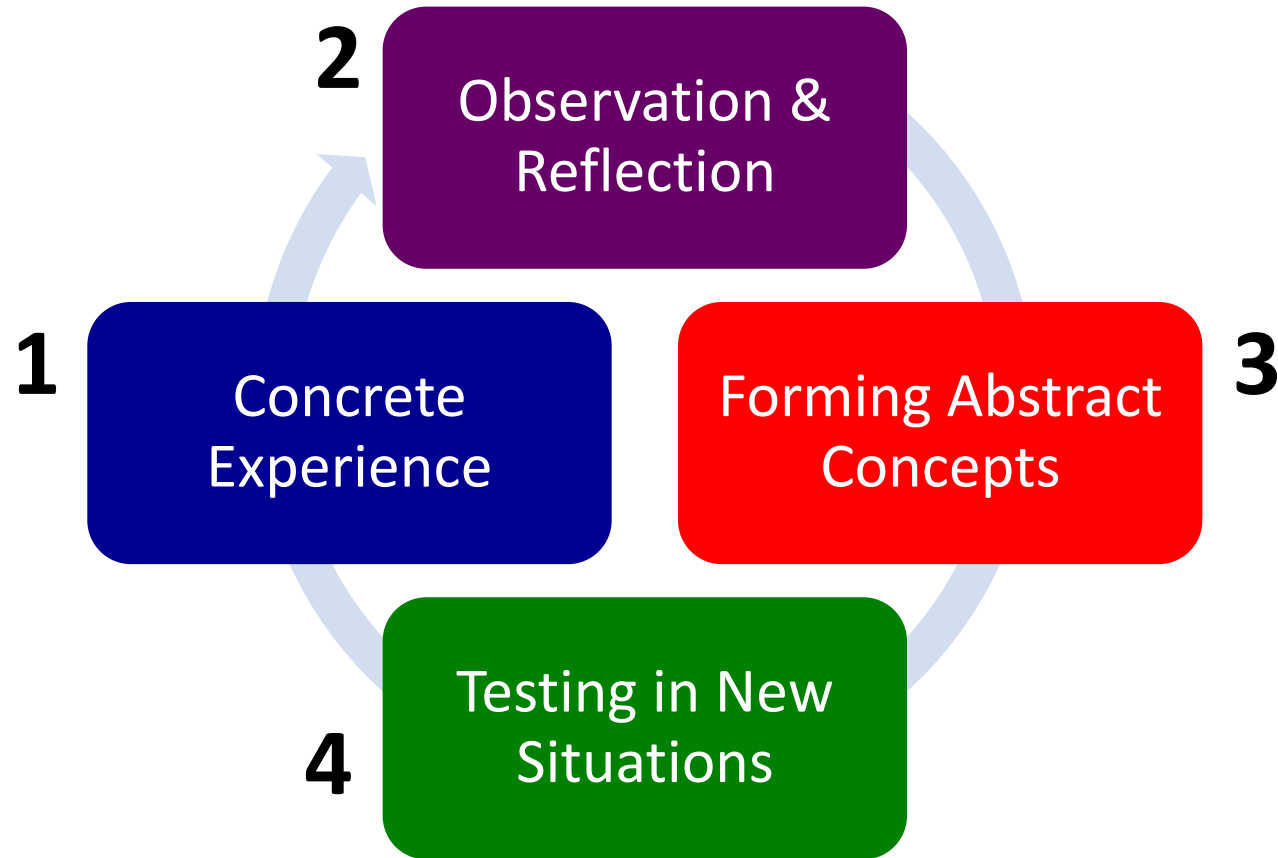

ถามคือสอน สะท้อนคิด (reflect) คือเรียนรู้

เรียนรู้แบบไม่รู้ตัว

Adult Learning

Student Learning = AL + Scaffolding

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- ★ - มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

โทษของ passive learning

- ไม่รู้จริง ไม่ครบด้านของ 21st Century Skills
- ไม่สร้างแรงบันดาลใจ
- สูญเสียพลัง creativity ของหนุ่มสาว ที่ควรเป็น co-creator สร้าง ค. พร้อมกันเรียนรู้
- ไม่ได้พลัง service learning
- ไม่ได้ฝึก จินตนะ & ทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- มหาฯ อ่อนแอลง

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
 - สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
 - สอนแบบถ่ายทอดความรู้
 - มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
 - ★ - ทำงานในรั้ว
 - ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
 - วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
 - สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
 - ทางออก
 - สรุป

การเรียนรู้ที่ดีที่สุด

- เรียนจากการปฏิบัติ ในสถานทำงานจริง
- ฝึกปฏิบัติเป็นทีม (Team Learning)
- ตามด้วยการใคร่ครวญสะท้อนคิด (critical reflection)
- เรียนทฤษฎีจากการปฏิบัติ
- โดยมีโค้ช

อาจารย์ทำงานเฉพาะในมหาวิทยาลัย

- ขาดโอกาสทำความเข้าใจวิชาการในชีวิตจริง ... lifelong learning
- หลงคิดว่า วิชาความรู้มีเฉพาะด้านทฤษฎีเท่านั้น
- อยู่กับวิชาการที่ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (irrelevant)
- ขาดโอกาสทำงานสร้างสรรค์ ที่ใช้ประโยชน์ได้จริง ... Innovation
- ศึกษาได้ 20th Century Learning เรียนรู้เพื่อทำงานตามแบบแผน
ตายตัว

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ★ • งานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

งานวิชาการในชีวิตจริง

- โจทย์มาจากภาคผู้ประกอบการ
- เป็น โจทย์เชิงซ้อน ซับซ้อน และเป็นพลวัต
- ต้องการนักวิชาการหลายสาขาร่วมมือกัน ... Multidisciplinary
- ร่วมมือกับผู้ทำงาน ... ปัญญาปฏิบัติ (phronesis)
- งานสอน วิจัย บริการ ชำรงความดีงาม บูรณาการกัน
- นศ. เป็นผู้ร่วมทีมงาน (co-creator)

งานวิชาการในชีวิตจริง

- โจทย์มาจากภาคผู้ประกอบการ
- เป็นโจทย์เชิงซ้อน ซับซ้อน และเป็นพลวัต
- ต้องการนักวิชาการหลายสาขาร่วมมือกัน ... Multidisciplinary
- ร่วมมือกับผู้ทำงาน ... ปัญญาปฏิบัติ (phronesis)
- งานสอน วิจัย บริการ ชำรงความดีงาม บูรณาการกัน
- นศ. เป็นผู้ร่วมทีมงาน (co-creator)

ต้องใช้ Engagement Platform ไม่ใช่ Knowledge Transfer Platform

งานวิชาการในชีวิตจริง

- โจทย์มาจากภาคผู้ประกอบการ
- เป็นโจทย์เชิงซ้อน ซับซ้อน และเป็นพลวัต
- ต้องการนักวิชาการหลายสาขาร่วมมือกัน ... Multidisciplinary
- ร่วมมือกับผู้ทำงาน ... ปัญญาปฏิบัติ (phronesis)
- งานสอน วิจัย บริการ ชำรงความดีงาม บูรณาการกัน
- นศ. เป็นผู้ร่วมทีมงาน (co-creator)

ไม่แยกสาขาวิชาการ ไม่แยกฝ่ายวิชาการ - ฝ่ายปฏิบัติ

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
 - สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
 - สอนแบบถ่ายทอดความรู้
 - มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
 - ทำงานในรั้ว
 - ทำงานวิชาการแยกส่วน
-
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
 - วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
 - สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
 - ทางออก
 - สรุป

ปฏิสัมพันธ์แบบเก่า กระบวนทัศน์เก่า

- เน้นพัฒนาเทคโนโลยีขึ้นในมหาฯ แล้วถ่ายทอด
- ปฏิสัมพันธ์แบบ ผู้รู้ - ผู้ไม่รู้
- นักวิชาการไม่เคารพชาวบ้าน / ผู้ทำงาน
- มีสมมติฐานว่าชาวบ้าน / คนทำงาน ไม่มีความรู้
- นักวิชาการอยู่กับสิ่งที่ตนรู้ ไม่กล้าออกไปนอก comfort zone

สภาพของการช่วยเหลือแนะนำ

- ไม่ทันกาล
- ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
- สภาพความเป็นจริงมีบริบท หลากหลายแตกต่างกัน
- เพราะโลกเปลี่ยนเร็ว และ VUCA

เปลี่ยนจาก assistance mode สู่ engagement mode

- ร่วมคิดร่วมทำ แบบหุ้นส่วน
- เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
- มีการใช้ ค. และเกิดการเรียนรู้
- เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้

Engagement Thailand

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- ★ - วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

นิยามใหม่ของ “นวัตกรรม” (innovation) เพื่อ ปทท. ๔.๐

- โจทย์มาจาก engagement partner
- สร้าง product / process ใหม่ในบริบทของ engagement partner
ไม่ต้องเสียเวลา technology transfer ในต่างบริบท
- ภาครัฐส่วนนำไปใช้หารายได้ได้อย่างรวดเร็ว ในสภาพการแข่งขันสูง
- มีการพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อสู้กับคู่แข่ง

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด★
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- สรุป

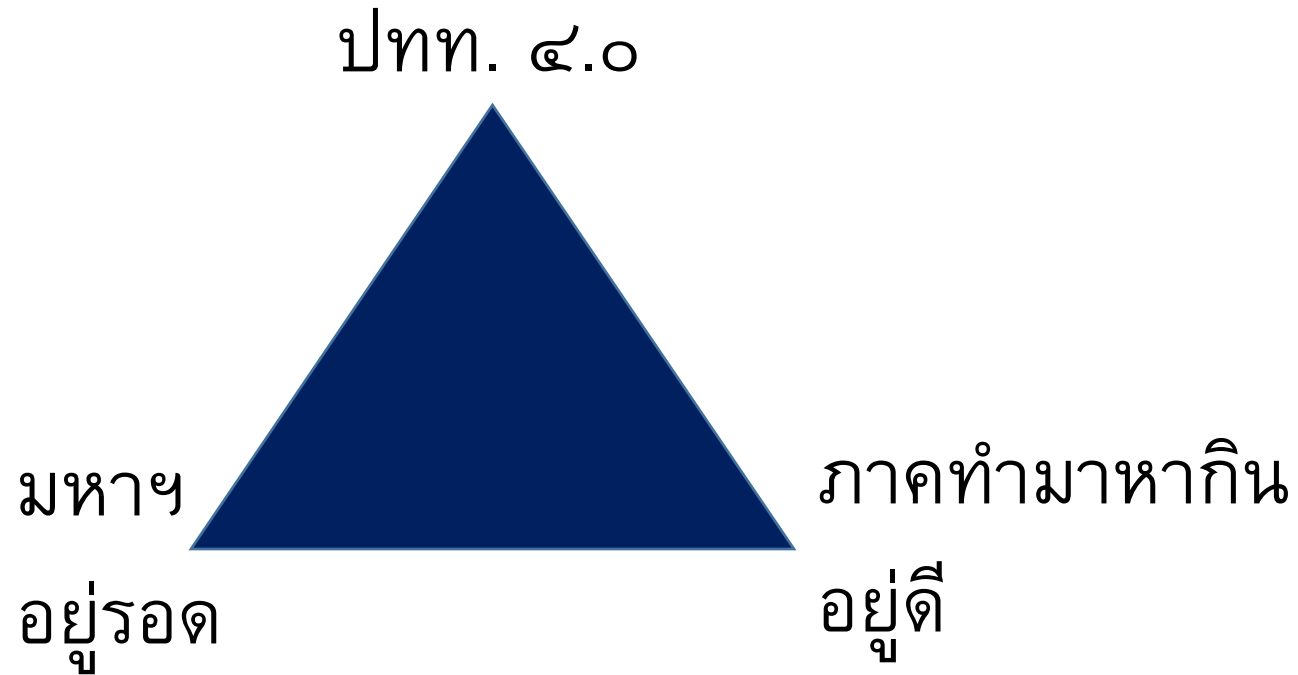
นศ. ของมหาวิทยาลัยยุคใหม่

- อายุ ๑๗ - ๒๔ เรียนเพื่อปริญญา สักส่วนลดลง
- ทุกกลุ่มอายุ เรียนเพื่อเพิ่มสมรรถนะ
- สิ่งที่ deliver แก่ศิษย์ ไม่ใช่เพียง “ความรู้” แต่เป็น “สมรรถนะ” ที่เอาไปใช้ทำมาหากินได้
- ใช้เทคโนโลยีช่วย มามหาฯ เท่าที่จำเป็น
- มีระบบ “บัตรรับรองสมรรถนะ” (open badge)

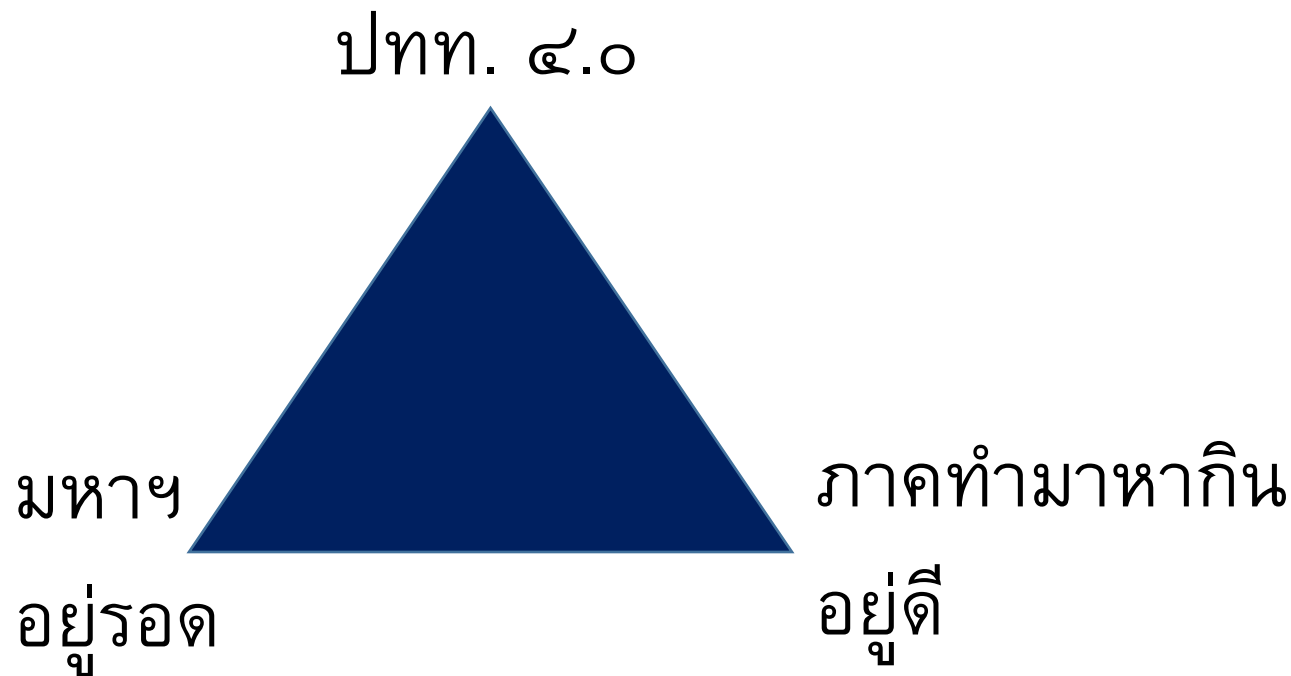
ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ★ • ทางออก
- สรุป

สามเหลี่ยมแห่งการเกื้อกูลพึ่งพากัน

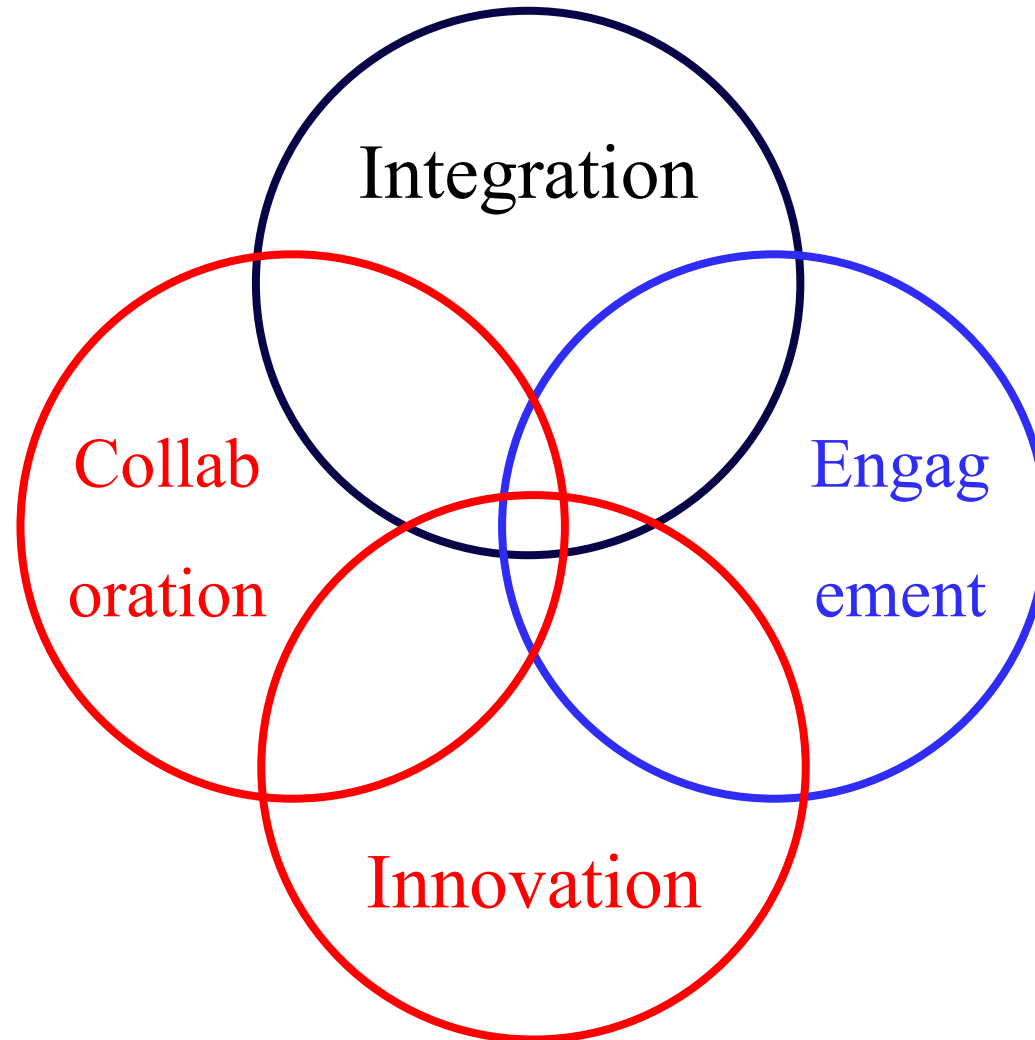
สามเหลี่ยมแห่งการเกื้อกูลพึ่งพากัน

มหาฯ อยู่รอดโดยการทำงานวิชาการบนฐานชีวิตจริง

ยุทธศาสตร์ IIEC + 2P

**New
Platform
Paradigm**

มหาวิทยาลัย

หุ้นส่วนสังคมที่สหราชอาณาจักร

University Role : Public Engagement in UK

รวบรวมจาก
บันทึกของ ศ.บพ. วิจารณ์ พานิช
ในบล็อก GotoKnow
ชุด "เรียนรู้มหาวิทยาลัยหุ้นส่วนสังคมที่สหราชอาณาจักร"

<http://www.knit.or.th/web/wp-content/uploads/2018/03/PE-in-UK-book.pdf>

<https://www.gotoknow.org/posts/tags/เรียนรู้มหาวิทยาลัยหุ้นส่วนสังคมที่สหราชอาณาจักร>

เสนอในการประชุมวิชาการของสถาบันคลังสมองฯ
<https://www.gotoknow.org/posts/646740>

“พื้นที่” เพื่อความร่วมมือสร้างนวัตกรรม

Collaborative Space for Industrial Design

นครหางโจว (Hangzhou), มณฑลเจ้อเจียง (Zhejiang) สาธารณรัฐประชาชนจีน

世界设计大会

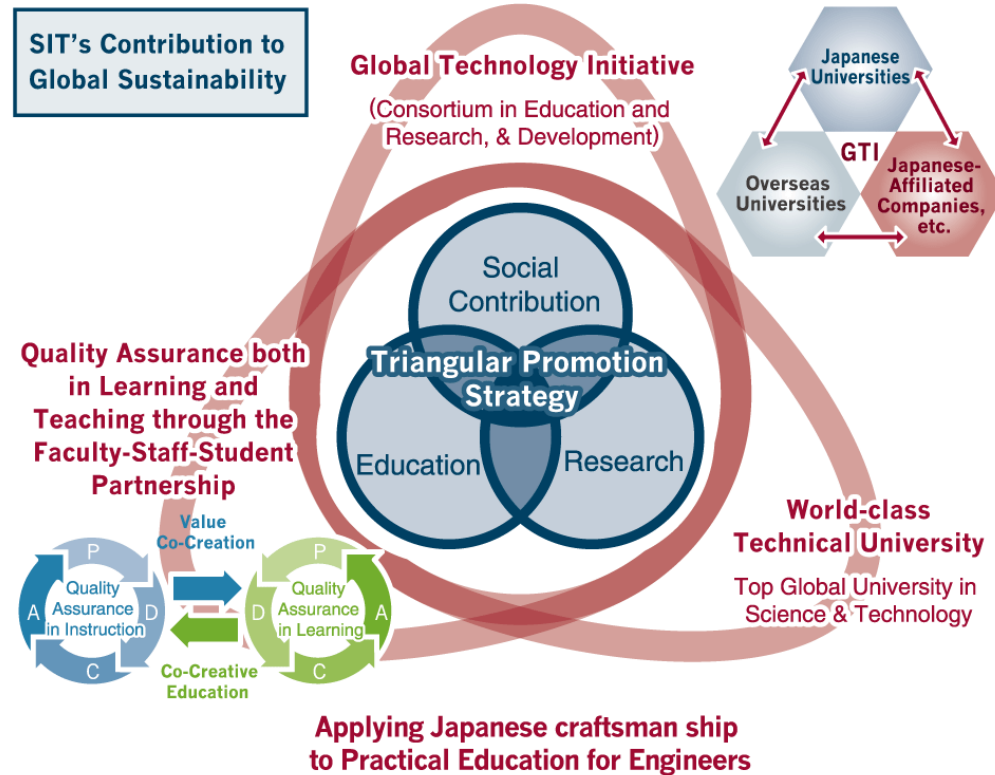
THE 2ND WORLD DESIGN CONGRESS

设计生态
DESIGN ECOLOGY

Shibaura Institute of Technology, Tokyo

Prof. Masahiro Inoue

Objectives of “Shibaura Model” are:

- 01 To foster practical engineers through Value Co-Creative Education
 - 02 To establish world-class technical university
 - 03 To construct global consortium
- Talent to be developed → Communication skills/ Problem-finding & solving skills/ Meta-national awareness/ Technology management skills

SIT's extensive experiences as an leading institution to manage government-led programs

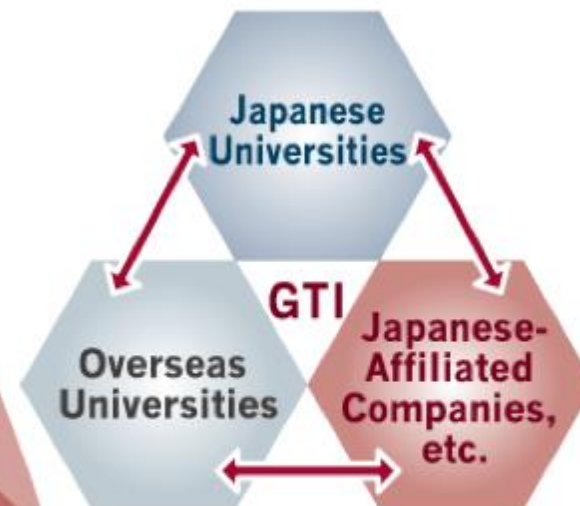
Penetration of “Shibaura Model” into Japanese and overseas universities

๒๕ ก.ค. ๖๖ มทส.

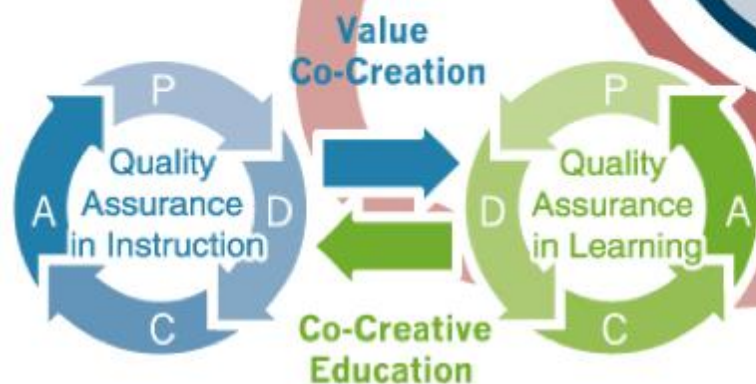
SIT's Contribution to Global Sustainability

Global Technology Initiative

(Consortium in Education and Research, & Development)

**Quality Assurance both
in Learning and
Teaching through the
Faculty-Staff-Student
Partnership**

**World-class
Technical University**

Top Global University in
Science & Technology

What is SCOT?

SCOT (Student Consulting on Teaching) is a student-engaged Faculty Development program in which **trained students** observe the class of a faculty member who has requested the service, and **provide insights and feedback** about teaching and learning in the class. SCOT can provide **objective perspectives** about what is happening in a class. Students are **carefully trained** and examined to **be certified as SCOT**.

<https://www.gotoknow.org/posts/tags/SCOT>

What is a Teaching Portfolio?

A narrative description of teaching (8~10 pages)

“A teaching portfolio is a **collection of materials** that **document teaching performance**. It brings together in one place information about a professor’s most significant teaching accomplishments. “ (Seldin, 2004)

“A teaching dossier is a **summary** of an academic’s major **teaching accomplishments and strengths**.”
(Canadian Association of University Teachers, 2007)

A Typical Table of Content for TP

- 1) Teaching Responsibilities
- 2) Teaching Philosophy
- 3) Teaching Objectives, Strategies, Methodologies
- 4) Description of Teaching Materials
(Syllabi, Handouts, Assignments)
- 5) Efforts to Improve Teaching
- 6) Evidence of Student Learning
- 7) Short-Term and Long-Term Teaching Goals
- 8) Appendices (evidence)

ประเด็นนำเสนอ

- มหาวิทยาลัยต้องไม่เหมือนเดิม
- สลักทั้ง ๓ ใน ๒ หลุม.
- สอนแบบถ่ายทอดความรู้
- มองนักศึกษาเป็นผู้มารับถ่ายทอด
- ทำงานในรั้ว
- ทำงานวิชาการแยกส่วน
- บริการวิชาการแบบช่วยเหลือ
แนะนำ
- วิจัยสู่นวัตกรรมแล้วถ่ายทอด
- สอน นศ. อายุ ๑๗ - ๒๔
- ทางออก
- ★ • สรุป

สรุป อุดมศึกษาหุ่นส่วน ปทท. ๔.๐

- เปลี่ยน platform การทำงาน จาก academic platform สู่ engagement platform
- เปลี่ยนสไตล์การทำงาน เป็น บุรณาการภารกิจ บุรณาการศาสตร์
- อยู่ดี มีรายได้ จากงาน engagement
- เปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ จาก knowledge transfer mode สู่ knowledge creation mode บริการ new platform แก่นักศึกษา
- มีระบบช่วยเหลืออาจารย์ให้เปลี่ยนแปลง/พัฒนา ตนเอง
- เปลี่ยนระบบบริหารบุคลากร ให้เอื้อต่อภารกิจที่เปลี่ยนไป